

درس دوم: پدیده‌های اجتماعی

۱۲	درسنامه
۱۴	سؤالات امتحانی
۹۹	پاسخ‌نامه

درس چهارم: اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی

۲۳	درسنامه
۲۵	سؤالات امتحانی
۱۰۲	پاسخ‌نامه

درس ششم: پیامدهای جهان اجتماعی

۳۵	درسنامه
۳۷	سؤالات امتحانی
۱۰۵	پاسخ‌نامه

درس هشتم: هویت

۴۸	درسنامه
۵۰	سؤالات امتحانی
۱۰۹	پاسخ‌نامه

درس دهم: تغییرات هویت اجتماعی

۵۸	درسنامه
۵۹	سؤالات امتحانی
۱۱۲	پاسخ‌نامه

درس دوازدهم: تحولات هویتی جهان اجتماعی (علل بیرونی)

۶۹	درسنامه
۷۰	سؤالات امتحانی
۱۱۶	پاسخ‌نامه

درس چهاردهم: هویت ایرانی (۲)

۸۰	درسنامه
۸۱	سؤالات امتحانی
۱۱۹	پاسخ‌نامه

درس شانزدهم: هویت ایرانی (۴)

۹۱	درسنامه
۹۳	سؤالات امتحانی
۱۲۲	پاسخ‌نامه

درس اول: کنش‌های ما

۶	درسنامه
۸	سؤالات امتحانی
۹۸	پاسخ‌نامه

درس سوم: جهان اجتماعی

۱۸	درسنامه
۱۹	سؤالات امتحانی
۱۰۱	پاسخ‌نامه

درس پنجم: جهان‌های اجتماعی

۲۹	درسنامه
۳۱	سؤالات امتحانی
۱۰۴	پاسخ‌نامه

درس هفتم: ارزیابی جهان‌های اجتماعی

۴۲	درسنامه
۴۳	سؤالات امتحانی
۱۰۷	پاسخ‌نامه

درس نهم: بازتولید هویت اجتماعی

۵۳	درسنامه
۵۴	سؤالات امتحانی
۱۱۱	پاسخ‌نامه

درس یازدهم: تحولات هویتی جهان اجتماعی (علل درونی)

۶۳	درسنامه
۶۵	سؤالات امتحانی
۱۱۴	پاسخ‌نامه

درس سیزدهم: هویت ایرانی (۱)

۷۴	درسنامه
۷۶	سؤالات امتحانی
۱۱۷	پاسخ‌نامه

درس پانزدهم: هویت ایرانی (۳)

۸۳	درسنامه
۸۷	سؤالات امتحانی
۱۲۰	پاسخ‌نامه

بخش اول
درسنامه و سؤال

درس دوم

پدیده‌های اجتماعی

مشاوره: توی درس قبل یاد گرفتیم که کنش چیه و کنشگر کیه. حالا توی این درس قراره بریم سراغ انواع کنش و اون چیزی که ما انسان‌ها به وجودش میاریم. یعنی پدیده‌های اجتماعی. البته حواست به کلیدواژه‌هایی مثل هنجار اجتماعی، ارزش اجتماعی و کنترل اجتماعی هم باشه. این درس ۲/۵ نمره تو ترم اول و حدود ۱ نمره تو ترم دوم داره!

کنش اجتماعی چیست؟

- تعریف:** کنش اجتماعی، نوعی کنش است که با توجه به دیگران انجام می‌شود که آگاهی و اراده کنشگر، ناظر بر دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست.
- کنش اجتماعی تنها در حضور دیگران صورت نمی‌گیرد، یعنی ممکن است گاهی دیگران نباشند، اما ما کنش اجتماعی انجام دهیم: مثل رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی در نیمه‌شب و زمانی که راننده دیگری در خیابان‌ها نیست.
 - «هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای / من در میان جمع و دلم جای دیگرست»
 - انواع کنش:

- **درونی:** مانند تفکر و خیال ← غیرقابل مشاهده
 - **بیرونی:** مانند راه رفتن، نشستن، خوردن و آشامیدن ← قابل مشاهده
 - **فردی:** مثل استحمام کردن و گوش دادن به موسیقی ← بدون توجه به دیگران
 - **اجتماعی:** مثل صحبت کردن و رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی ← با توجه به دیگران
- به نمودار زیر دقت کنید:

- کنش‌های ما در ارتباط با خودمان، خلقت و خداوند متعال صورت می‌گیرند.

نکته نهایی: انواع کنش‌ها از یکدیگر اثر می‌پذیرند و بر یکدیگر اثر می‌گذارند و متناسب می‌شوند، ولی هویت هیچ‌کدام از دست نمی‌رود.

پدیده‌های اجتماعی

- تعریف:** به کنش اجتماعی و پیامدهای آن **پدیده‌های اجتماعی** می‌گویند.
- مثال:** بانک، مسجد، مدرسه، پلیس، خانواده و... که پدیده‌های اجتماعی هستند.

- کنش اجتماعی + پیامدهای آن = پدیده اجتماعی

نکته نهایی: ۱) کنش اجتماعی خردترین پدیده اجتماعی است و سایر پدیده‌های اجتماعی، آثار و پیامدهای کنش اجتماعی هستند.

۲) پدیده‌های اجتماعی به مرور مستقل می‌شوند و ما فکر می‌کنیم که خودبه‌خود اتفاق می‌افتند، در حالی که پدیده‌های اجتماعی همیشه به اراده و آگاهی انسان‌ها وابسته‌اند.

هنجار اجتماعی

تعریف: شیوه انجام کنش اجتماعی که مورد قبول افراد جامعه است را هنجار اجتماعی می‌گویند: مثل رانندگی کردن، شیوه احوال‌پرسی، شیوه مطالعه کردن و...

نکته نهایی: هنجارها، باید‌ها و نباید‌های یک جامعه‌اند و از جنس رفتار و وسیله‌اند.

ارزش اجتماعی

تعریف: آن دسته از پدیده‌های مطلوب و خواستنی که مورد توجه و پذیرش افراد جامعه هستند و افراد یک جامعه نسبت به آن‌ها گرایش و تمایل دارند: مثل رعایت حقوق دیگران، عدالت، امنیت، آزادی و...

نکته نهایی: ۱ ارزش‌ها از جنس اهدافی هستند که افراد خواهان رسیدن به آن‌ها می‌باشند.
۲ اگر کنش اجتماعی نباشد، هنجارها شکل نمی‌گیرند و امکان تحقق ارزش‌های اجتماعی ممکن نمی‌شود.

مثال: فرض کنید فردی به تنهایی و با صدای دلخواه در مکانی مطالعه می‌کند. (کنش)
حالا اگر فرد دیگری وارد شود، مطالعه او به یک «کنش اجتماعی» تبدیل می‌شود و پای ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی را به میان می‌آورد. او برای رعایت حقوق دیگری (تحقق یک ارزش) باید در حضور دیگران، آرام مطالعه کند. (پیدایش یک هنجار)

نکته نهایی: هنجارها و ارزش‌ها خودشان از طریق کنش‌های اجتماعی به وجود می‌آیند، اما بعد موجب می‌شوند که جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی هم به وجود بیایند، (ای بابا! به کنش ما رو به کجاها رسوند! 😊)

• جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی از طریق مکتب‌های **تعلیم و تربیت** یا **تشویق و تنبیہ**، ارزش‌ها و هنجارها را به افراد منتقل می‌کنند: مثلاً با جریمه کردن رانندگان متخلف، آن‌ها را مجبور به رعایت قوانین می‌کنند.

برونی‌سازی و درونی‌سازی

نکته نهایی: زمانی که کنش‌ها به واسطه پدیده‌های اجتماعی به وجود بیایند، درونی‌سازی اتفاق می‌افتد و زمانی که کنش‌ها، پدیده‌های اجتماعی را به وجود بیاورند، برونی‌سازی رقم می‌خورد.
مثال: خاکی اثر هتري و ساختمان‌سازی ← برونی‌سازی
مطالعه کردن برای امتحان ← درونی‌سازی

از «من» تا «ها»

• به نظر شما از «من بودن» تا «ها شدن» چقدر فاصله است؟
• آموختید که کنش‌های ما انسان‌ها، آثار و پیامدهای فردی و اجتماعی دارند.
• ازدواج و تشکیل خانواده یکی از زمینه‌های پیوند میان انسان‌ها و گذر از «من» به «ها» است و یکی از پیامدهای ازدواج و تشکیل خانواده، **فرزندآوری** است.
• پیامدهای کنش افراد را می‌توان به فردی و اجتماعی نیز تقسیم‌بندی کرد و برای آن‌ها زمان نیز قائل شد.

پیامدهای:

فردی
اجتماعی

پیامدهای:

کوتاهمدت
میانمدت
بلانمدت

• از معایب خانواده‌های **تک‌فرزندی** می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱ در این خانواده‌ها نوع ارتباط فرزند محدود به ارتباط با پدر و مادر است و ارتباط با همسر و سالان خود را نمی‌آموزند.

۲ خانواده‌های تک‌فرزند، اغلب از فرزندان خود انتظار بالایی دارند.

۳ حمایت و پشتیبانی زیادی از فرزندان خود به عمل می‌آورند.

۴ کودکان این خانواده‌ها زودرنج و آسیب‌پذیر می‌شوند.

• از محاسن خانواده‌های چندفرزندی نیز می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ۱) از تمرکز افراطی والدین بر فرزندان کاسته می‌شود.
 - ۲) والدین با درک تفاوت‌های کودکان خود، انتظاراتشان را تنظیم می‌کنند.
 - ۳) فرزندان در تعامل با یکدیگر، ارتباط گرفتن با دیگران، تقسیم کار، تعاون و همکاری در انجام کارها را یاد می‌گیرند.
- می‌دانید که گروه‌های کوچک و بزرگ مانند جامعه، کشور و... با وجود افراد، اعضا و مشارکت‌های اجتماعی آن‌ها شکل می‌گیرند و دوام می‌آورند. زمانی که در کشوری جمعیت افراد کاهش پیدا کند، دوام جامعه و کشور با تهدید روبه‌رو می‌شود. به همین دلیل میزان گرایش خانواده‌ها به فرزندآوری از نظر کمتی و کیفی برای جامعه اهمیت فراوانی دارد.
- مطالعات نشان می‌دهند که جمعیت ایران ما به سوی سالمندی می‌رود. بر اساس نتایج تا سال ۱۴۳۰ جمعیت ایران به حدود ۱۰۱ میلیون نفر خواهد رسید و بعد از سال ۱۴۳۰، از یک ساختار کاملاً جوان به یک ساختار سالخورده تبدیل خواهد شد که ۲۲ درصد جمعیت را افراد بالای ۶۵ سال تشکیل می‌دهند.

نکته نهایی: اگر در کشوری جمعیت بالای ۶۵ سال بیش از ۱۰ درصد باشند، کشور پیر، محسوب می‌شود.

• تبعات پدیده مسن شدن جمعیت:

- افزایش هزینه‌ها مخصوصاً هزینه بهداشت و درمان
- نبود اندازه کافی نیروی جوان در کشور برای ارائه خدمات و رفع نیازهای سالمندان
- فرزندان خانواده‌های تک‌فرزند ناچارند علاوه بر مسائل شخصی، به‌تنهایی تعهدات فرزند، حمایت عاطفی و رسیدگی به مسائل والدین را انجام دهند.

سوالات امتحانی

بخش اول

کنش اجتماعی چیست؟

الف. درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.

☒	☒
☒	☒
☒	☒
☒	☒
☒	☒
☒	☒
☒	☒
☒	☒

۱۰۱. با در نظر گرفتن دیگران، کنش فردی ما لزوماً به یک کنش اجتماعی تبدیل نمی‌شود.
۱۰۲. کنش‌ها هم مانند بسیاری از مفاهیم انواهی دارند. برخی کنش‌ها درونی و برخی بیرونی هستند.
۱۰۳. در کنش اجتماعی آگاهی و اراده کنشگر، ناظر به خود، دیگران و ویژگی‌های شخصیتی افراد می‌باشد.
۱۰۴. کنش اجتماعی تنها در حضور فیزیکی سایرین صورت نمی‌گیرد.
۱۰۵. وقتی فردی بدون حضور دیگران و در خلوت خودش به قوانینی احترام می‌گذارد، یک کنش اجتماعی انجام داده است.
۱۰۶. کنشی که در حضور دیگران باشد، تحت هر شرایطی کنش اجتماعی محسوب می‌شود.
۱۰۷. فردی که سر کلاس در ذهن خود در حال سرودن شعری درباره طبیعت زیبای بهار است، کنش اجتماعی انجام نداده است.
۱۰۸. کنش‌های ما تنها در ارتباط با دیگران صورت می‌گیرد و افعال ما در قبال خودمان، طبیعت و ماورای طبیعت کنش نیستند.

ب. جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

۱۰۹. ما در پوشیدن لباس و در بسیاری از افعال و کارهایمان، _____ را در نظر می‌گیریم.
۱۱۰. در کنش‌های انسانی با در نظر گرفتن دیگران، کنش از نوع _____ تبدیل به اجتماعی می‌شود.
۱۱۱. کنش‌ها هم مانند بسیاری از مفاهیم و موضوعات این جهان، _____ دارند. برخی از آن‌ها فردی و برخی اجتماعی هستند.
۱۱۲. توهی کنش که با توجه به دیگران انجام می‌شود، کنش _____ نام دارد.
۱۱۳. راننده‌ای که مقررات اجتماعی را رعایت می‌کند، به دیگران توجه دارد. به همین دلیل کنش او _____ است.
۱۱۴. کنشی که در حضور دیگران ولی بی‌توجه به آن‌ها صورت بگیرد، کنش اجتماعی _____.

ج. گزینه درست را انتخاب کنید.

۱۱۵. کدام یک کنشی اجتماعی است؟

- ۱) تصور کردن اسب ☐ ۲) خوردن غذا در تنهایی ☐ ۳) پا دراز کردن در مهمانی ☐ ۴) بو کردن گل ☐

۱۱۶. چگونه یک کنش، اجتماعی می‌شود؟

- ۱) با ابراز آن ☐ ۲) با تعریف کردن آن ☐ ۳) با حضور یک تمدن ☐ ۴) با در نظر گرفتن دیگران ☐

۱۱۷. در کنش اجتماعی، آگاهی کنشگر ناظر به چه چیز نیست؟

- ☐ (۱) دیگران ☐ (۲) خود ☐ (۳) ویژگی دیگران ☐ (۴) اعمال دیگران

۱۱۸. کدام یک کنشی درونی نیست؟

- ☐ (۱) فکر کردن به تعطیلات ☐ (۲) حل ذهنی معادله ☐ (۳) زمزمه موسیقی ☐ (۴) مرور خاطرات کودکی

د وصل کنید.

۱۱۹. هبات‌های زیر را به مفاهیم موردنظر وصل کنید. (یک مورد اضافی است).

- الف) رعایت قوانین رانندگی ☐ (۱) کنش درونی
ب) تخیل و تصور ☐ (۲) کنش اجتماعی
پدیده اجتماعی ☐ (۳)

ه به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۱۲۰. چگونه یک کنش فردی به کنشی اجتماعی تبدیل می‌شود؟

۱۲۱. چهار نوع کنش را نام ببرید.

۱۲۲. کنش اجتماعی را تعریف کنید.

۱۲۳. از کنش درونی یک مثال بیاورید.

و به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

۱۲۴. کنش اجتماعی را با ذکر مثال تعریف کنید.

۱۲۵. آگاهی و اراده کنشگر چه شرحی در حیطه کنش اجتماعی دارند؟

۱۲۶. آیا حضور فیزیکی دیگران در کنش اجتماعی شرط است؟ توضیح دهید.

۱۲۷. آیا کنش‌هایی که در حضور دیگران ولی بدون توجه به آن‌ها صورت می‌گیرند، کنش اجتماعی‌اند؟ با مثال توضیح دهید. (خرداد ۱۴۰۰ - هویت اجتماعی)

۲۰ سؤالات +

۱۲۸. برای شناخت عمیق‌تر کنش اجتماعی، لازم است کمی بیشتر به واژه دیگران فکر کنیم.

۱۲۹. در کنش اجتماعی، _____ و _____ کنشگر، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست.

۱۳۰. برای شناخت _____ لازم است کمی بیشتر به واژه دیگران اندیشید.

۱۳۱. کنش‌ها و افعال ما تنها در ارتباط با دیگران انجام _____.

۱۳۲. با پوشیدن لباس چه چیزی را در نظر می‌گیریم؟

۱۳۳. رعایت سکوت در کتابخانه چه نوع کنشی محسوب می‌شود؟

۱۳۴. در کنش اجتماعی نظارت آگاهی و اراده کنشگر به چیست؟

۱۳۵. برای شناخت عمیق‌تر کنش اجتماعی چه باید کرد؟

۱۳۶. اگر دیگران در کنش منظور باشند، چه می‌شود؟ شرح دهید.

۱۳۷. انواع کنش را با مثال توضیح دهید.

بخش دوم

پدیده‌های اجتماعی و شکل‌گیری آن‌ها

الف درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.

۱۳۸. بسیاری از آداب که ما مراعات می‌کنیم، محصول پدیده‌های اجتماعی اطراف ما هستند.

۱۳۹. آداب مورد مراعات ما به‌صورت محدودیت‌ها و فرصت‌ها پیش روی ما قرار می‌گیرند.

۱۴۰. در صورت نبود آداب و قوانین نیز می‌توان با شرایطی خاص به زندگی با یکدیگر ادامه داد.

۱۴۱. بانک، مسجد، پلیس، گروه دوستان، خانواده و... همگی نمونه‌هایی از پدیده‌های اجتماعی هستند.

۲۲۸. آگاهی و شناختی که جهان اجتماعی بر اساس آن شکل می‌گیرد، خصوصی و فردی نیست، بلکه عمومی و مشترک است.

۲۲۹. مجموعه آگاهی‌های مشترک، فرهنگ نام دارد.

۲۳۰. بخش‌هایی از فرهنگ که مربوط به یک قشر، قوم یا گروه است.

۲۳۱. جهان اجتماعی با انتقال فرهنگ خود به نسل‌های بعد تلاطم می‌یابد.

۲۳۲. از راه آموزش و تربیت

۲۳۳. بعضی اوقات انسان‌ها برای اینکه پدیده‌های ناشناخته را بشناسند، آن‌ها را با پدیده‌هایی مقایسه می‌کنند. در مقایسه پدیده‌ها با یکدیگر، شباهت‌ها و تفاوت‌هایشان آشکار می‌شوند.

۲۳۴. عضویت در بدن موجودات زنده و نظم آن‌ها تکوینی است، یعنی بر اساس آگاهی و اراده اعضا به وجود نمی‌آید، ولی عضویت در جهان اجتماعی و نظم میان اعضای آن با اراده و آگاهی انسان‌ها تعریف می‌شود و با قرارداد آن‌ها به وجود می‌آید.

۲۳۵. اعضای جهان اجتماعی تنها هنگامی که عضویت جهان اجتماعی را پذیرفتند، به آن راه می‌یابند و نقشی را به عهده می‌گیرند و متناسب با نقش خود از حقوق و تکالیفی برخوردار می‌شوند که خود و دیگران از این عضویت و حقوق و تکالیف آن آگاهی دارند.

۲۳۶. فرهنگ عمومی آن بخش از فرهنگ است که همه اعضای جهان اجتماعی در آن اشتراک دارند.

۲۳۷. بخش‌هایی از فرهنگ که مربوط به یک قوم، قشر یا گروه خاص است، خرده‌فرهنگ نام دارد.

خرده‌فرهنگ‌های سازگار با فرهنگ عمومی، خرده‌فرهنگ موافق نام دارند و خرده‌فرهنگ‌هایی که ناسازگار با فرهنگ عمومی و عقاید پذیرفته‌شده در آن باشند، ضدفرهنگ نامیده می‌شوند.

۲۳۸. درست

۲۳۹. درست

۲۴۰. نادرست: در یک بازی گروهی، همگی آگاهی‌های مشترکی دارند.

۲۴۱. نادرست: جهان اجتماعی و نظم آن اعتباری است.

۲۴۲. درست

۲۴۳. نادرست: خرده‌فرهنگ برای یک قشر، صنف یا گروه و قوم است.

۲۴۴. نادرست: هنگامی که عضویت را بپذیرند، به جهان اجتماعی راه می‌یابند.

۲۴۵. درست

۲۴۶. آگاهی

۲۴۷. تکوینی

۲۴۸. قرارداد

۲۴۹. عضویت

۲۵۰. اعتباری

۲۵۱. گزینه «۲»: جهان واژه‌ای است که برای اشاره به مجموعه‌های بزرگ به کار می‌رود.

۲۵۲. الف ۳ ب ۱

۲۵۳. جهان اجتماعی عبارت است از مجموعه پدیده‌های اجتماعی.

۲۵۴. عضویت و نظم اعضا در بدن موجودات زنده به‌صورت تکوینی است.

۲۵۵. با آگاهی انسان‌ها تعریف می‌شود و با قرارداد آن‌ها به وجود می‌آید.

۲۵۶. جهان اجتماعی بیشتر شبیه به یک بازی گروهی است.

۲۵۷. عضویت در بدن موجودات زنده و نظم آن‌ها تکوینی است، یعنی بر اساس آگاهی و اراده اعضا به وجود نمی‌آید و به همین دلیل با اراده اعضا قابل تغییر نیست.

۲۵۸. هرگاه یک نسل نتواند فرهنگ خود را حفظ کند یا نتواند آن را به نسل بعد منتقل سازد، جهان اجتماعی آن فرو می‌ریزد یا دگرگون شده و به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می‌شود.

۱۹۷. ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی از طریق کنش اجتماعی تحقق می‌یابند و پدیده‌های جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی را ضروری می‌سازند تا از طریق تعلیم و تربیت و تشویق و تنبیه، ارزش‌ها و هنجارها را به افراد منتقل کنند.

نکته‌نهایه: این سؤال یکی از مهم‌ترین سؤالات این کتاب است.

۱۹۸. پدیده‌های اجتماعی به مرور از انسان‌هایی که آن‌ها را به وجود آورده‌اند، مستقل می‌شوند و فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را برای کنش‌ها و زندگی انسان‌ها پدید می‌آورند. این روند تا جایی ادامه می‌یابد که افراد احساس می‌کنند پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی هستند.

۱۹۹. انسان پدیده‌های اجتماعی را برای رفع نیازها و تأمین سعادت خود پدید می‌آورد، ولی چه‌بسا در مواردی انسان آن‌ها را اصل قرار دهد و رفع نیاز و تأمین سعادت در حاشیه قرار بگیرد.

نکته‌نهایه: این سؤال از «بخوانیم و بدانیم» طرح شده است.

پاسخ سؤالات درس ۳

۲۰۰. درست

۲۰۱. نادرست: جهان اجتماعی مانند یک موجود زنده است که اعضای دارد و این اعضا در ارتباط با هم از نوعی نظم برخوردارند.

۲۰۲. نادرست: عضویت اعضا در بدن موجودات زنده و نظم آن‌ها تکوینی است.

۲۰۳. درست

۲۰۴. درست

۲۰۵. درست

۲۰۶. درست

۲۰۷. نادرست: اغلب آن‌ها سازگار هستند، نه تمامی‌شان.

۲۰۸. درست

۲۰۹. درست

۲۱۰. نادرست: هرگاه یک نسل نتواند فرهنگ خود را حفظ کند یا آن را به نسل بعدی منتقل سازد، جهان اجتماعی آن فرو می‌پاشد یا دگرگون شده و به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می‌شود.

۲۱۱. درست

۲۱۲. جهان اجتماعی

۲۱۳. موجود زنده - نظم

۲۱۴. حقوق - تکالیف

۲۱۵. فرهنگ

۲۱۶. فرهنگ عمومی

۲۱۷. وراثت

۲۱۸. گزینه «۱»: جهان اجتماعی عبارت است از مجموعه پدیده‌های اجتماعی.

۲۱۹. گزینه «۴»: در جهان اجتماعی عضویت تکوینی نیست، بلکه اعتباری است.

۲۲۰. گزینه «۲»: ضدفرهنگ خرده‌فرهنگی است که مخالف با عقاید پذیرفته‌شده در فرهنگ عمومی است.

۲۲۱. گزینه «۳»: اگر نسلی فرهنگ خود را از دست دهد یا نتواند آن را به نسل بعد منتقل سازد، جهان اجتماعی فرو می‌ریزد یا دگرگون شده و به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می‌شود.

۲۲۲. الف ۳ ب ۲ ج ۱

۲۲۳. الف ۲ ب ۱

۲۲۴. این واژه اشاره به مجموعه‌های بزرگ دارد.

۲۲۵. نظم

۲۲۶. تنها هنگامی که عضویت در جهان اجتماعی را پذیرفتند.

۲۲۷. به این معناست که با آگاهی و اراده انسان‌ها شکل می‌گیرد.

جامعه‌شناسی ۱

کاربرگ امتحان

از خودت امتحان بگیر!

مجموعه کتاب‌های
بیست‌پک

۲۱ امتحان شامل:

۱۵ امتحان درس به درس در سطح سؤالات

۵ امتحان شبیه‌ساز نهایی نوبت اول و دوم

۱ امتحان نهایی اخیر

• پاسخ‌نامه تشریحی به همراه ریزبارم و نکات آموزشی و مشاوره‌ای

مهرماه هومان

قیمت بسته بیست‌پک:
۲۱۰۰۰۰ تومان

باسمه تعالی

امتحان ۳: درس سوم		سؤالات شبیه‌ساز نهایی		مهرماه
رشته: ادبیات و علوم انسانی / علوم و معارف اسلامی		پایه: دهم دوره دوم متوسطه	مدت امتحان: ۸۵ دقیقه	ساعت شروع: ۱۰ صبح
سؤالات درس: جامعه‌شناسی (۱)		نام و نام خانوادگی:	تاریخ امتحان:	تعداد صفحه: ۲

ردیف	سؤالات	صفحه ۱ از ۲	نمره
------	--------	-------------	------

۱	صحیح یا غلط بودن عبارت‌های زیر را مشخص کنید. (الف) همیشه انسان‌ها برای اینکه پدیده‌های ناشناخته را بشناسند، آن‌ها را با پدیده‌های آشنا مقایسه می‌کنند. (ب) فرهنگ شیوه زندگی گروهی از انسان‌هاست که سالیان متمادی با یکدیگر زندگی می‌کنند. (پ) قوانین الهی و سنت‌ها با همه انسان‌های روی زمین به یک‌گونه عمل می‌کنند. (ت) در مقایسه پدیده‌ها با یکدیگر، تفاوت‌ها خود را بیش از هر چیز دیگری آشکار می‌کنند. درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐	۱
۲	پاسخ درست را از داخل پرانتز انتخاب کنید. (الف) عضویت اعضای موجودات زنده و نظم آن‌ها، (تکوینی - اعتباری) است. (ب) صلح، حاصل (پدیده‌های اجتماعی - کنش‌های اجتماعی) انسان‌ها است. (پ) پدیده‌های اجتماعی مانند امنیت (درون - بیرون) جهان اجتماعی و خورشید و ستارگان (درون - بیرون) جهان اجتماعی قرار می‌گیرند.	۲
۳	گزینه مناسب را انتخاب کنید. (الف) در کدام گزینه تمام موارد ذکرشده، تنها در یک جهان قرار می‌گیرند؟ (۱) آب - عدالت - مدرسه - حزب (۲) جامدات - آیندگان - رودخانه - کارخانه (۳) سیاست - هواپیما - مسجد - اتوبوس (۴) بیابان - فلزات - خیابان - فرشتگان (ب) کدام نمودار رابطه صحیح انواع جهان‌های اجتماعی، طبیعی و ماوراء طبیعی را به درستی نشان می‌دهد؟ (۲) ☐ (۱) ☐ (۴) ☐ (۳) ☐ (پ) کدام گزینه با شعر زیر ارتباط بیشتری دارد؟ «بنی آدم اعضای یک پیکرند که در آفرینش ز یک گوهرند» (۱) واژه جهان برای اشاره به مجموعه‌های بزرگ به کار می‌رود. (۲) برخی اوقات برای شناخت پدیده‌های ناشناخته، آن‌ها را با پدیده‌های شناخته شده مقایسه می‌کنیم. (۳) برای اینکه جهان اجتماعی را بهتر بشناسیم، می‌توانیم آن را با پدیده‌های مختلف مقایسه کنیم. (۴) برخی از اندیشمندان، جهان اجتماعی را با بدن موجودات زنده مقایسه کرده‌اند. (ت) کدام یک از شباهت‌های میان موجودات (ارگانیسم) و جهان اجتماعی نیست؟ (الف) از طول عمر برخوردارند. (ب) از نظم یکسانی پیروی می‌کنند. (ث) هدف واحدی دارند. (۱) الف - ب ☐ (۲) ت - ث ☐ (۳) پ - ث ☐ (۴) ث - پ ☐	۳

ادامه سؤالات در صفحه دوم»

خلاصه درس

درس اول

- کنش: فعالیتی که انسان انجام می‌دهد.
- کنشگر: فرد انجام‌دهنده کنش

ویژگی‌های کنش

- آگاهانه:** وابسته به آگاهی آدمی است و بدون آگاهی انجام نمی‌شود. **مثل** اگر به زبانی آگاهی نداشته باشیم نمی‌توانیم سخن بگوییم.
- ارادی:** تا اراده و خواست انسان نباشد، کنشی صورت نمی‌گیرد. / ضربان قلب، گردش خون و بسته شدن چشم هنگام مواجهه با خطر کنش نیستند بلکه فعالیت زیستی هستند؛ زیرا بدون اراده انسان‌ها انجام می‌شوند. / قرار گرفتن بر سر دوراهی مصداق استفاده از اراده انسان‌ها در انجام کنش است.
- هدف‌دار:** کنش با قصد و هدف خاصی انجام می‌شود اگرچه ممکن است فرد به هدف خود نرسد.
- معنادار:** کنشی که هر سه ویژگی بالا را داشت، معنادار است. / یعنی کنش انسان‌ها برخلاف سایر موجودات با توجه به معنای آن انجام می‌شود. / کنش‌ها ممکن است معانی مختلفی داشته باشند. **مثل** بالا بردن دست در مکان‌های مختلف که معانی متفاوتی دارد.

پیامدهای کنش

- ارادی:** وابسته به اراده آدمی هستند. / اراده خود کنشگر یا فرد دیگر / این نوع پیامدها خودشان کنش هستند چون احتمالی هستند (یا انجام می‌شوند یا انجام نمی‌شوند). **مثل** دریافت پاسخ سلام از طرف دیگری
- غیرارادی:** کنش نیستند. / پیامد طبیعی کنش هستند. / قطعی هستند (حتماً انجام می‌شوند).
- مثل** عوض شدن هوا بعد از باز کردن پنجره کلاس
- نکته** آدمیان کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی یا غیرارادی آن انجام می‌دهند.

درس دوم

انواع کنش

- درونی:** تفکر، تخیل و... (غیرقابل مشاهده)
- بیرونی:** راه رفتن، نشستن و... (قابل مشاهده)
- فردی:** بدون توجه به دیگران صورت می‌گیرد.
- اجتماعی:** با توجه به دیگران صورت می‌گیرد.
- در کنش اجتماعی، آگاهی و اراده کنشگر، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست.
- کنش اجتماعی تنها در حضور فیزیکی دیگران اتفاق نمی‌افتد؛ **مثل** پشت چراغ قرمز ایستادن به دور از چشم دیگران
- کنش فردی تنها در تنهایی فرد صورت نمی‌گیرد؛ **مثل** فردی که در کلاس حضور دارد ولی به جای دیگری فکر می‌کند: «هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای / من در میان جمع و دلم جای دیگرست»
- کنش اجتماعی + پیامدهای آن = پدیده اجتماعی **مثل** پوشش، خانواده، زبان، بانک، مسجد و...
- پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها در ارتباط با یکدیگر به وجود می‌آورند. / پدیده‌های اجتماعی معنادار هستند.
- کنش اجتماعی: خردترین (کوچک‌ترین) پدیده اجتماعی است که سایر پدیده‌های اجتماعی آثار و پیامدهای آن هستند. / پدیده‌های اجتماعی به مرور زمان از انسان‌ها منتقل می‌شوند و فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را به وجود می‌آورند.
- هنجار اجتماعی: شیوه انجام کنش اجتماعی که مورد قبول افراد جامعه است. **مثل** آرام مطالعه کردن در کتابخانه
- ارزش اجتماعی: پدیده‌های مطلوب و خواستنی همگان / افراد یک جامعه نسبت به آن‌ها گرایش و تمایل دارند. **مثل** رعایت حقوق دیگران

نکته ۱ هنجارها برای تحقق ارزش‌ها شکل می‌گیرند.

- اگر کنش اجتماعی نباشد هیچ هنجاری شکل نمی‌گیرد و طبیعتاً هیچ ارزشی محقق نمی‌شود.
- ارزش‌ها از جنس هدف هستند و هنجارها از جنس وسیله و روش رسیدن به ارزش‌ها.
- تحقق هنجارها و ارزش‌ها، جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی را ضروری می‌سازد.

معایب خانواده‌های تک‌فرزند

- در این خانواده‌ها نوع ارتباط فرزند محدود به ارتباط با پدر و مادر است و ارتباط با هم‌سن و سالان خود را نمی‌آموزند.
- خانواده‌های تک‌فرزند اغلب هم از فرزندان خود انتظار بالایی دارند و هم حمایت و پشتیبانی زیادی از او به عمل می‌آورند.
- کودکان این خانواده‌ها متوقع، سخت‌گیر یا زودرنج و آسیب‌پذیر به وجود می‌آیند.

محاسن خانواده‌های چند فرزند

- از تمرکز افراطی والدین بر فرزندان کاسته می‌شود.
- والدین با درک تفاوت‌های کودکان خود، انتظاراتشان را تنظیم می‌کنند.
- فرزندان در تعامل با یکدیگر، ارتباط گرفتن با دیگران، تقسیم کار، تعاون و همکاری در انجام کارها را یاد می‌گیرند.

تبعات پدیده مسن شدن جمعیت

- افزایش هزینه‌ها مخصوصاً هزینه بهداشت و درمان
- نبود اندازه کافی نیروی جوان در کشور برای ارائه خدمات و رفع نیازهای سالمندان
- فرزندان خانواده‌های تک‌فرزند، ناچارند علاوه بر مسائل شخصی، به‌تنهایی تعهدات فرزند، حمایت عاطفی و رسیدگی به مسائل والدین را انجام دهند.

درس سوم

- جهان واژه‌ای است برای اشاره به مجموعه‌های بزرگ
- جهان اجتماعی: مجموعه پدیده‌های اجتماعی

جهان اجتماعی و موجود زنده

شباهت‌ها	دارای اجزا و اعضای مختلفی‌اند. / اعضا با هم در ارتباط‌اند. / اعضا دارای نظم هستند.
تفاوت‌ها	موجود زنده و نظم اعضای آن تکوینی است در صورتی که عضویت در جهان اجتماعی و نظم آن با اراده و آگاهی است (اعتباری). / ویژگی موجودات زنده از طریق زاد و ولد و همچنین وراثت تداوم می‌یابد ولی جهان اجتماعی از طریق انتقال فرهنگ از نسلی به نسل بعد تداوم می‌یابد.

نکته اعضای جهان اجتماعی از عضویت یکدیگر اطلاع دارند و وظایف و انتظارات هم‌را می‌شناسند و آن‌ها را می‌پذیرند.

- فرهنگ: مجموعه شناخت‌های مشترک است که جهان اجتماعی براساس آن شکل می‌گیرد.
- هرگاه فرهنگی حفظ نشود و یا نتواند از نسلی به نسل بعد منتقل شود جهان اجتماعی فرو می‌ریزد یا دگرگون می‌شود.

- آن بخش از فرهنگ که همه اعضای یک جهان اجتماعی در آن اشتراک دارند فرهنگ عمومی و بخش‌هایی که مربوط به یک قوم، قشر، صنف یا گروه است خرده فرهنگ نامیده می‌شود.

- جهان اجتماعی با انتقال فرهنگ خود به نسل‌های بعد تداوم می‌یابد. / فرهنگ از طریق وراثت از نسلی به نسل دیگر منتقل نمی‌شود.

- ضد فرهنگ: خرده فرهنگ‌های ناسازگار و مخالف با فرهنگ عمومی

- گستره جهان اجتماعی: تمام پدیده‌های اجتماعی، روی یکدیگر تأثیر می‌گذارند و از هم تأثیر می‌پذیرند.